

Nota informativă
la proiectul de Hotărâre de Guvern cu privire la alocarea mijloacelor financiare

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul de Hotărâre de Guvern pentru aprobarea proiectului de Lege a fost elaborat de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (în continuare - MAIA).
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
Confruntarea cu multiple crize pe parcursul anului 2022 a făcut ca producătorii agricoli să fie expuși riscului de neperformanță și insolvabilitate. Astfel, criza energetică a dus la lipsa de fertilizanți azotoși și ulterior la scumpiri ai acestora. Agresiunea asupra Ucrainei a amplificat creșterea prețurilor prin limitarea accesului la fertilizanți în primă instanță, după care s-au limitat piețele de aprovizionare și chiar coridoarele/căile de acces pentru a transporta acești fertilizanți, accentuând ulterior criza de transport și logistică. Seceta din primăvara-vara anului 2022 a diminuat considerabil randamentul, deci și potențialul de compensare a prețurilor suferite pentru pregătirea patului germinativ, întreținerea culturilor într-o stare fitosanitară satisfăcătoare, fertilizarea culturilor, seceriș ș.a. Astfel, conform datelor operative colectate de către subdiviziunile responsabile de domeniul agricol al Autorităților publice locale suprafețe afectate de secetă au însumat suprafețe de cca 324 mii ha. Totodată, reducerrea semnificativă a recoltelor, dar și diminuarea semnificativă a prețului de realizare a producției culturilor cerealiere și tehnice a afectat și mai mult producătorii agricoli. Elaborarea proiectului de Hotărâre de Guvern pentru alocarea mijloacelor financiare a fost impusă de necesitatea elucidării problemelor, precum: - scumpirea imputurilor care a influențat la ridicarea consumurilor variabile pentru o unitate de suprafață;   - ieftinirea producției agro (în special cereale și culturi oleaginoase) pe piața regională, respectiv pe piața locală;   - randamentele scăzute per unitatea de suprafață;   - mărirea prețului pentru cosumurile indirecte (logistica, resursele enegergetice)   - menținerea trendului descendent pentru prețurile internaționale/regionale la producția agro.   Totodată, în vederea asigurării protecției la insolvabilitate a fermierilor, cât și a tendinței de a asigura continuitatea de aprovizionare/securizare alimentară a consumatorilor Republicii Moldova, devine necesar stabilirea de norme privind acordarea de ajutoare întru susținerea a acestora.
3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene
Proiectul propus nu vine să armonizeze prevederi din <i>acquisul european</i> .
4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi
Principala prevedere a proiectului propus este alocarea din fondul de intervenție al Guvernului 200,0 milioane lei Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, care ulterior vor fi distribuite conform modelului aprobat de Guvern către fermieri ce au avut de suferit din urma multiplelor crize din anul 2022.
5. Fundamentarea economico-financiară
Exporturile de cereale și culturi tehnice sunt semnificative în comerțul cu produse agroalimentare a țării noastre. Aceste patru produse analizate, porumbul, semințele de floarea-soarelui, grâul și semințele de rapiță, împreună asigură 40% din valoarea totală a exporturilor de produse agroalimentare. Piețele principale de destinație a acestor produse sunt țările – România, Turcia, Elveția, Bulgaria și Italia.   Uniunea Europeană este principalul partener comercial în livrarea produselor agroalimentare moldovenești. În perioada 2022, circa 58% din valoarea produselor agroalimentare exportate sunt comercializate în țările UE. Pe parcursul anilor analizați, 2020-2022, această piață a dominat în structura exporturilor pe regiuni. În 2020 Ponderea acestei piețe către sfârșitul anului 2022 a

consistuit de 50,65%, față de 44,17% în anul 2021. Astfel se înregistrează o creștere calitativă a cotei de piață pentru produsele agroalimentare moldovenesti.

Tabelul 1. Exportul produselor de referință pe piața țărilor UE

Produsul	2020		2021		2022	
	tone	mii \$	tone	mii \$	tone	mii \$
Grâu	61 928,7	12 164,25	207 519,7	51 175,21	149 661,1	44 168,70
Porumb	128 435,6	21 166,69	162 019,7	39 900,61	561 912,0	163 267,72
Semințe de floarea-soarelui	244 658,4	120 857,25	164 570,5	106 575,67	341 841,8	267 630,71
Semințe de rapiță	48 603,2	21 978,33	62 575,4	37 934,51	64 534,3	42 223,40
Total	483 625,9	176 166,52	596 685,4	235 586,00	1 117 949,2	517 290,53

Sursa: Biroul Național de Statistică

Cele mai mari cantități exportate de grâu a fost în anul 2021, inclusiv din roada anului 2020. anul fiind unul secetos. În anul 2022 au fost exportate cele mai mari cantități de porumb, de semințe de floarea-soarelui și de rapiță. Cantitatea exportată de porumb în 2022 constituie 74,6% din cantitatea producției recoltate a acestei perioade, cea de floarea-soarelui este de 54,5%, de rapiță – 83,9%, de grâu – 17,6%.

Referindu-ne la primele trei luni ale anului 2023, menționăm că tendințele comerciale ale produselor analizate s-au menținut celor similare anului precedent, cu unele excepții (Tabelul 4). Exportul cu grâu pe piața țărilor UE s-a majorat de circa 4 ori, valorificând o cantitatea de circa 123 mii tone către sfârșitul primului trimestru. La același nivel în raport cu perioada anului 2022 se află exportul de semințe de floarea-soarelui, cu abateri nesemnificative. Exportul de rapiță s-a majorat cu aproape 7 mii de tone, fiind o majorare de peste 50% față de perioada anterioară.

Tabelul 2. Comerțul cu produsele analizate în funcție de regiune și țară în primul trimestru (ianuari, februarie, martie), tone

Produsul	Exportul în UE			Importul din Ucraina			
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	
						tone	în % față de total 2022
Grâu	38 931,4	31 554,8	123 115,4	-	10,0	-	-
Porumb	1 906,7	220 362,2	207 665,1	1 487,3	265,1	18 397,5	31,1%
Semințe de floarea-soarelui	16 904,3	121 012,3	33 472,6	228,6	102,2	531,1	0,15%
Semințe de rapiță	1 739,5	13 747,4	20 147,3	45,4	25,3	20,2	0,03%

Sursa: Biroul Național de Statistică

Semnificativ s-a redus exportul către UE de floarea soarelui, față de perioada anterioară. Cantitatea exportată de semințe pe piața UE în anul curent constituie doar 27% din cea a anului precedent. Concluzionând situația exporturilor în primele 3 luni ale anului curent o creștere semnificativă se referă doar la producția de grâu din cauza rezervelor anului precedent.

Intrările de producții (importurile) din Ucraina sunt în creștere producția de porumb boabe și la cea de semințe de floarea-soarelui. Totodată menționăm, cantitățile nu depășesc nivelul anului precedent în mod semnificativ. Cele mai mari ritmuri de majorare sunt la cantitățile de porumb importate din Ucraina. În primul semestrul al anului curent cantitățile importate de porumb a depășit circa 30% din cantitățile totale ale anului 2022 importate din această țară. Astfel, se creează o tendință de majorare a cantităților de porumb ce urmează a fi importate din Ucraina în raport cu anul precedent. Admitem că aceste importuri de porumb sunt printre ultimele cantități de porumb ucrainesc ce urmează a fi livrat pe piețele internaționale, o parte fiind comercializat pe piețele din țara noastră. O altă ar putea fi în anul curent din cauza reducerii suprafețelor însămânțate cu culturi cerealiere în Ucraina din cauza războiului.

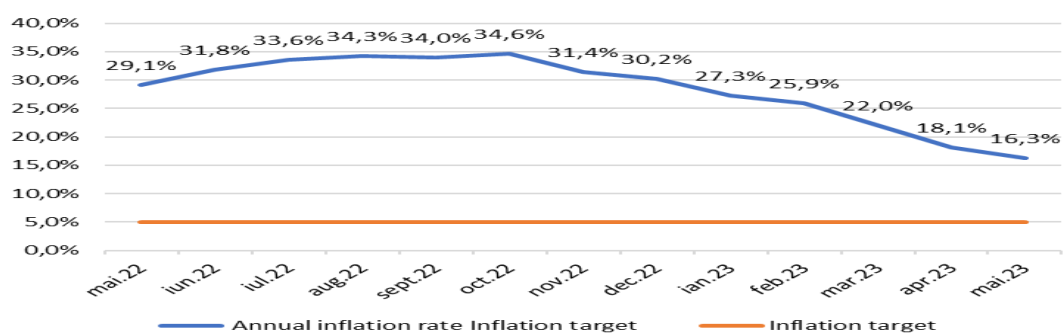
Situația generală creată de războiul din Ucraina în raport cu comerțul de cereale a redus din cotele grâului moldovenesc comercializat pe piețele tradiționale. În anul 2022 s-a modificat structura exportului de grâu din țară în raport cu piețele de export.

Totodată, se poate evidenția o reducere semnificativă a țărilor de destinație a exporturilor de grâu din Republica Moldova. Prin comparație cu anul 2020, care a fost un an la fel de sever din

punct de vedere a condițiilor naturale, numărul de destinații a fost de 21 de țări, iar în anul 2022 a fost de 14. Un alt argument al perturbării comerțului cu cereale din Republicii Moldova este structura exporturilor. În același an, 2020, 2/3 din cantitatea grâului exportat era orientat către 5 țări (Turcia, Grecia, Indonezia, Italia și România), pe când în anul 2022 doar în România s-a exportat puțin peste 64%. Concentrația exporturilor într-un limitat de țări, așa cum a avut loc în anul 2022 este doar rezultatul consecințelor războiului din Ucraina. Au fost perturbate căile de acces către alte piețe, iar unele au fost pierdute în mod sigur. Republica Moldova a pierdut în anul 2022 piețele de export din așa țări Elveția, Italia, Indonezia, Lebanon, Myanmar, Philippines și nu vor fi recuperate în timpul apropiat. Totodată aceste piețe au fost cucerite de grâul ucrainesc și cel rusesc prin prețuri reduse și cantități mari. Aceste perturbări afectează direct situația economică a fermierilor din țară, urmare a căreia suportă pierderi economice semnificative.

Situația descrisă mai sus se referă și la comerțul extern cu porumbul din Republica Moldova.

Un alt factor de perturbare a situației economice din regiune, inclusiv a domeniului agroalimentar al țării noastre, este inflația. Inflația a crescut până la nivelul de 34,6% (Figura 1) în luna octombrie, provocând majorarea prețurilor la inputurile agricole în mod semnificativ. Acest proces a determinat sporirea majoră a tuturor prețurilor, inclusiv la inputuri agricole, produse de uz fitosanitar ș.a.

Figura 1. Rata medie a inflației în raport cu nivelul țargetat.

Producătorii agricoli în sezonul 2021-2022 au recurs la diminuarea aplicării îngrășămintelor minerale în mediu cu 30-40% pentru a-și reduce costurile de producție. Această parte a costurilor este cea mai mare și înglobează circa 47% din totalul costurilor de producție la culturile cerealiere și oleaginoase. Către primele lucrări de fertilizare a culturilor de toamnă (grâul de toamnă și rapiță) în luna februarie îngrășămintele minerale erau la prețuri înalte.

În baza datelor Biroului Național de Statistică (BNS) pentru 2019-2021, Republica Moldova importă anual îngrășămintele minerale azotoase (3102), potasice (3104) și îngrășămintele minerale sau chimice care conțin două sau trei dintre elemente fertilizante azot, fosfor și potasiu (3105 - NPK) în valoare medie de 81,8 mil USD. Conform acelorași surse, pe parcursul anului 2022, valoarea fertilizanților anorganici a constituit 137,8 mil USD, fiind cu 56,4% mai mult decât în anul precedent, pe când cantitățile s-au diminuat cu 11,8% la îngrășămintele simple și 22,2% la cele complexe. Piața produselor de îngrășămintele chimice (în special cele azotoase), fiind strânsă legată de prețul la resursele energetice, pe parcursul acestor trei ani a cunoscut o ieftinire bruscă, urmată de o accelerație semnificativă a prețurilor la gazele naturale și criza de logistică. Prețul mediu declarat pentru o tonă de azot(N) a înregistrat o valoare de 705,2 USD în 2019, de 623,4 USD în 2020, 866,7 USD în 2021 și 2022,1 USD în 2022 .

Tabelul.3 Recolta și randamentul scontat la principalele culturi

Cultura /Indicator	Recolta scontată	Suprafață, mii ha	Costruirile normate în lei la 1ha, INCE	Costurile totale, lei	Prețul 1 t de produs, lei	Valoarea producției conform prețului propus, lei	Profit, mil lei	Recolta necesară pentru a compensa cheltuielile la prețul propus, t/ha
grâu	4,09	318,0	13817,4	4.393.933.200,00	2400	3.121.488.000,00	-1.272,45	5,76
orz	4	45,8	12944,1	592.839.780,00	2000	366.400.000,00	-226,44	6,47
altele	3	1,6	12944,1	20.710.560,00	2000	9.600.000,00	-11,11	6,47
rapită	2,5	69,5	16864,6	1.172.089.700,00	6500	1.129.375.000,00	-42,71	2,59
Total				6.179.573.240,00		4.626.863.000,00	-1.552,71	

Urmare a estimărilor, în special a respectării indicatorilor de randament prognozat, cheltuielilor la unitatea de suprafață și a prețului oferit, atunci putem concluda că, pentru culturile enumerate, producătorii agricoli ar suferi pierderi de 1552,71 mil lei, care la cursul schimb valutar al BNM din data de 16.06.2023 ar constitui cca 86,89 mil USD.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Actul normativ în cauză este elaborat în temeiul Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscală nr. 181/2014

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul urmează să fie avizat conform procedurilor Legale.

8. Constatările expertizei anticorupție

9. Constatările expertizei de compatibilitate

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul urmează a fi supus expertizării.

11. Constatările altor expertize

Viceprim-ministru,
Ministru

Vladimir BOLEA